

Hieracium maculatum

Foto: Willem van Kruisbergen

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Hieracium* is afgeleid van het Griekse woord *hierax*, wat 'havik' betekent. De naamgeving is gebaseerd op een oud volksgeloof dat haviken de plant zouden eten om hun gezichtsvermogen te verbeteren. De soortnaam *maculatum* komt van het Latijnse *maculatus*, wat 'gevekt' of 'gevekt' betekent. Dit verwijst direct naar de opvallende purpergevekte bladeren van de plant, waaraan de Nederlandse naam Gevekt havikskruid is ontleend.

Taxonomie

- Rijk: Plantae
- Orde: Asterales
- Familie: Asteraceae
- Onderfamilie: Cichorioideae
- Geslacht: *Hieracium*
- Soort: *Hieracium maculatum* Schrank
- Subsoort: *Hieracium maculatum* subsp. *maculatum*

Synoniemen

Binnen het complexe en polyploïde geslacht *Hieracium* zijn er veel synoniemen en geaccepteerde onderverdelingen, wat de taxonomie lastig maakt. Enkele heterotypische synoniemen op subsoortniveau die soms gebruikt werden voor *Hieracium maculatum* of haar subsoorten zijn onder andere:

- *Hieracium anisocladum* Jord. ex Boreau
- *Hieracium aurelianense* Boreau
- *Hieracium maculatum* var. *aurelianense* (Boreau) Zahn
- *Hieracium maculisparsum* Jord. ex Boreau

Variëteiten en cultivars

Van *Hieracium maculatum* zijn er in de tuinbouw zeer weinig specifieke cultivars met een geregistreerde cultivarnaam bekend in de handel, in tegenstelling tot andere populaire sierplanten. Dit komt deels door de botanische complexiteit van het geslacht (*Hieracium*) met de vele subsoorten en hybriden, en deels doordat de plant voornamelijk wordt gewaardeerd als een inheemse of wilde vaste plant om zijn natuurlijke kenmerken. Er bestaan wel veel geaccepteerde onderverdelingen op subsoortniveau, zoals:

- *Hieracium maculatum* subsp. *approximatifforme* Zahn
- *Hieracium maculatum* subsp. *approximatum* (Jord.) Zahn
- *Hieracium maculatum* subsp. *cruentum* (Jord.) Zahn
- *Hieracium maculatum* subsp. *divisum* (Jord.) Zahn

Familie

De soort *Hieracium maculatum* behoort tot de familie *Asteraceae*, in het Nederlands de Composietenfamilie, waartoe ook madeliefjes, zonnebloemen en paardenbloemen behoren.

Hoogte

De planthoogte van het Gevlekt havikskruid kan variëren, maar ligt meestal tussen de 20 en 60 cm, afhankelijk van de standplaats en bodemomstandigheden. De bladrozet is laag bij de grond, terwijl de bloeistengels omhoog rijzen.

Bloemkleur

De bloemhoofdjes van *Hieracium maculatum* bestaan uitsluitend uit gele lintbloemen. Ze staan in een tuil aan de top van de bloeistengel.

Bladkleur

Het meest onderscheidende kenmerk van deze plant is de bladkleur. De bladeren, die in een rozet aan de basis van de plant staan en deels aan de stengel, zijn groen met opvallende, donkere, purperachtig-bruine vlekken of marmeringen, waaraan de soort haar naam dankt. De bladeren zijn tevens behaard en getand.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van *Hieracium maculatum* is over het algemeen van de vroege zomer tot in de nazomer, ruwweg van juni tot en met september.

Standplaats

Gevlekt havikskruid gedijt het beste op een standplaats in de zon of halfschaduw. De plant geeft de voorkeur aan goed gedraineerde, wat zanderige en stenige gronden, en kan zelfs op muren en stadswallen groeien. De bodem mag droog tot normaal vochtig zijn.

Herkomst

De botanische soort *Hieracium maculatum* is inheems in Europa, met een verspreidingsgebied dat zich uitstrekt van West- en Centraal-Europa tot aan de Kaukasus. De plant wordt in Nederland als zeldzaam en inheems beschouwd.

Soort gewas

Het is een meerjarige, kruidachtige vaste plant die zich uitbreidt door middel van worteluitlopers en rozetten vormt. Het wordt soms beschouwd als een bodembedekker, vooral op schrale grond.

Vermeerderingswijze

De plant kan worden vermeerderd door zaad (zaait zich gemakkelijk uit op een ideale standplaats) of door deling. De plant vormt uitlopers en kan hierdoor vrij snel matten vormen, waardoor delen van de wortelstok geschikt zijn voor vegetatieve vermeerdering.

Klimaatzone

Hieracium maculatum is een goed winterharde soort, geschikt voor de gematigde klimaatzones (zoals USDA zone 5).

Insecten

De gele bloemen van Gevlekt havikskruid zijn aantrekkelijk voor diverse nuttige insecten, waaronder bijen en vlinders. Dit maakt de plant waardevol voor de biodiversiteit in de tuin, met name in een ecologische of wilde tuin.

Bronvermelding

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:60457871-2>

https://www.floravannederland.nl/planten/gevlekt_havikskruid

<https://www.hobbytuinpuurnatuur.nl/product/10874519/gevlekt-havikskruid-hieracium-maculatum-50-zaden>

https://appeltern.nl/nl/tuinadvies/plantenencyclopedie/hieracium_maculatum_gevlekt_havikskruid_bochtig_havikskruid/

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Hieracium</i> (havik), <i>maculatum</i> (gevekt).
Taxonomie	Rijk Plantae, Familie Asteraceae, Geslacht <i>Hieracium</i> , Soort <i>Hieracium maculatum</i>
Synoniemen	<i>Hieracium anisocladum</i> , <i>Hieracium aurelianense</i> , <i>Hieracium maculisparsum</i> , etc.
Variëteiten en cultivars	Zeer weinig specifieke cultivars in de handel bekend, wel vele subsoorten zoals <i>H. maculatum</i> subsp. <i>cruentum</i> .
Familie	Asteraceae (Composietenfamilie)
Hoogte	20 tot 60 cm.
Bloemkleur	Geel (lintbloemen in tuilen).
Bladkleur	Groen met opvallende, donkere, purperachtig-bruine vlekken.
Bloeiperiode	Juni- september (vroeg zomer tot nazomer).
Standplaats	Zon of halfschaduw, goed gedraineerde, zanderige, stenige grond.
Herkomst	Europa tot de Kaukasus (inheems in West- & Centraal-Europa).
Soort gewas	Meerjarige, kruidachtige vaste plant.
Vermeerderingswijze	Zaad of deling (via worteluitlopers).
Klimaatzone	Goed winterhard (USDA zone 5).
Insecten	Trekt bijen en vlinders aan.